

De inzet van voortgezet technisch leesmethodes op ondersteuningsniveau 1, 2 en 3

Veel basisscholen gebruiken voor het technisch leesonderwijs in groep 4 t/m 8 een methode. De methode is een belangrijk instrument voor het verzorgen van goed leesonderwijs voor de hele groep, oftewel: voor de invulling van ondersteuningsniveau 1. Maar ook voor ondersteuningsniveau 2 en 3 kunnen scholen vaak gebruik maken van (delen van) de methode. In de methode-analyses geven we voor enkele veelgebruikte en recent uitgegeven voortgezet technisch leesmethodes aan wat de methode biedt voor zwakkere lezers en welke onderdelen uit de methode onderwijsprofessionals kunnen gebruiken op ondersteuningsniveau 1, 2 en 3. Samen met het document [Effectief handelen op ondersteuningsniveau 3](#), de [Keuzehulp effectieve interventies ondersteuningsniveau 3](#) en de [Checklist kwaliteitsaanpak](#) maken ze onderdeel uit van een serie instrumenten van Dyslexie Centraal die onderwijsprofessionals kunnen helpen bij het maken van keuzes in het onderwijsaanbod voor leerlingen.

Gebruiksmogelijkheden van de analyses

De analyses van de voortgezet technisch leesmethodes kunnen vanuit verschillende perspectieven worden benut. Wanneer scholen al gebruikmaken van een van de beschreven methodes, krijgen ze met de analyse meer inzicht in de manier waarop ze deze methode kunnen gebruiken voor de zwakkere lezers op ondersteuningsniveau 1 en de verdere invulling van de ondersteuningsniveaus 2 en 3. Ze leren elementen van deze ondersteuningsniveaus sneller en duidelijker herkennen in de methode. Daarnaast kunnen scholen die een nieuwe leesmethode voor groep 4 t/m 8 willen kiezen, bij hun keuzeproces gebruikmaken van de analyses.

Doelgroep

De analyses zijn bedoeld voor leerkrachten, intern begeleiders, leesspecialisten en remedial teachers.

Colofon

Deze analyse is gemaakt in het kader van Dyslexie Centraal door het Expertisecentrum Nederlands.

© 2025

Onderbouwing en werkwijze

In de methode-analyses beschrijven we alleen de elementen die passen bij de differentiatie voor zwakkere lezers op ondersteuningsniveau 1 en elementen die horen bij ondersteuningsniveau 2 en 3.

Bij de keuze van deze elementen vormden de normatieve criteria uit de [Handreiking voor de invulling van ondersteuningsniveau 2, 3 en 4 bij lees-/spellingproblemen](#) het uitgangspunt.

De ondersteuningsniveaus op school: hoe zat het ook al weer?

Ondersteuningsniveau 1: Goed lees- en spellingonderwijs voor de hele klas

Met goed onderwijs kunnen bij een groot deel van de leerlingen lees- en spellingproblemen worden voorkomen. Goed lees- en spellingonderwijs voor de hele klas noemen we ondersteuningsniveau 1. Een stimulerende leeromgeving, met een aanbod van rijke teksten is daarbij het uitgangspunt.

Goed lees- en spellingonderwijs kenmerkt zich door doelgericht en systematisch werken. Door het werken aan hoge, haalbare en adequate doelen wordt de leesontwikkeling optimaal gestimuleerd. Daarbij spelen adequate instructie, oefening en feedback een essentiële rol. Een effectieve manier om dit vorm te geven is het werken met het directe instructiemodel, een model dat in veel methodes gehanteerd wordt. Lessen in het directe instructiemodel zijn opgebouwd volgens een vast stramien. De les start met de hele groep waarin onder andere een gezamenlijke instructie gegeven wordt en er kort samen met de lesstof wordt geoefend. Daarna wordt er gedifferentieerd naar de behoeften van de leerlingen. Zwakkere lezers krijgen in een klein groepje extra uitleg en begeleiding inoefening terwijl de overige leerlingen zelfstandig aan het werk gaan. Vervolgens gaan ook de zwakkere lezers zelfstandig aan het werk en wordt daarna de les centraal afgerond. Instructie in lezen en spellen blijft noodzakelijk tot volledige automatisering en het functionele niveau van geletterdheid bereikt is. Dat kan dus betekenen dat voor sommige leerlingen instructie in technisch lezen nodig blijft tot het einde van de basisschool. Het helpt ook om voldoende tijd voor lezen in te roosteren. Op vaste momenten bekijk je hoe het staat met de leesontwikkeling van de leerlingen, zodat je waar nodig kunt bijstellen.

Ondersteuningsniveau 2: Extra begeleiding in de klas

Sommige leerlingen zullen meer nodig hebben dan de instructie en begeleiding op ondersteuningsniveau 1. Zij hebben behoefte aan meer instructie, leestijd en inoefening onder begeleiding van de leerkracht. Alleen een herhaling van klassikale instructie is dan niet voldoende. Om leerlingen de gelegenheid te geven extra te oefenen, worden aanvullende materialen gebruikt die aansluiten bij de lesstof uit de reguliere les. De extra instructie en begeleiding in de klas noemen we ondersteuningsniveau 2. Het gaat hierbij om de zwakste 25% lezers in de groep. De verlengde instructie en verlengde begeleiding inoefening op ondersteuningsniveau 2 kan ná de reguliere les plaatsvinden, maar ook vooraf in de vorm van preteaching. Bij preteaching krijgen leerlingen extra instructie en oefenen ze alvast met de lesstof onder begeleiding van de leerkracht. Op die manier worden ze voorbereid op de gezamenlijke instructie, zodat ze die zo goed mogelijk kunnen volgen. Vaak kan de ondersteuning op ondersteuningsniveau 2 goed met behulp van materiaal uit de leesmethode worden vormgegeven. De leerkracht houdt goed in de gaten of de verlengde instructie en extra begeleiding inoefening voldoende voor de leerling is om weer mee te kunnen komen met de ontwikkeling van de rest van de groep.

Ondersteuning op niveau 3: Specifieke interventie

Lukt het een leerling ondanks extra instructie en begeleiding niet om het tempo en niveau van de groep bij te houden? Dan is nog meer en specifiekere ondersteuning nodig, waar mogelijk op basis van geconstateerde hiaten in de leesontwikkeling van de leerling. De intensieve ondersteuning door specifieke interventie op maat noemen we ondersteuningsniveau 3. Het gaat hierbij om de leerlingen die tot de laagste 10% lezers en/of spellers van de groep behoren. Ondersteuningsniveau 3 betekent een uitbreiding van de lees- en spellingondersteuning met in totaal tenminste 60 minuten per week, bijvoorbeeld 3 keer per week 20 minuten. De invulling en frequentie van de ondersteuning moet beschreven worden in een plan voor elke leerling. Voor de effectiviteit van de extra ondersteuning speelt naast de kwaliteit van de interventieaanpak zelf, ook de kwaliteit van de uitvoering een grote rol. Een professional (leerkracht, intern begeleider, remedial teacher) met voldoende expertise voert de begeleiding uit, zoals beschreven in de handleiding van het gebruikte interventieprogramma en met de juiste frequentie.

Tabel 1. Model voor de methode-analyse

Noodzakelijke elementen	Gekeken naar de volgende onderdelen: (wel/niet aanwezig en hoe vormgegeven)
Ondersteuningsniveau 1 (Doelgroep: alle leerlingen)	
Differentiatie voor de zwakkere lezers in een groep door verlengde instructie en verlengde begeleide inoefening	Handreiking ¹ voor het bieden van verlengde instructie en verlengde begeleide inoefening binnen de reguliere (lees)les
Ondersteuningsniveau 2 (Doelgroep: de laagste 25% lezers in de groep)	
Uitbreiding van de leertijd met daarin verlengde instructie en verlengde begeleide inoefening.	Handreikingen voor het bieden van verlengde instructie en verlengde inoefening voor of na de reguliere (lees)les: <ul style="list-style-type: none">• een intensivering van de instructie door de leerkracht, bijvoorbeeld herhaling in kleinere stappen en extra voordoen/modellen• gelegenheid tot extra oefenen met extra feedback van de leerkracht
Monitoring van de voortgang en evaluatie van de ondersteuning	Handreikingen voor het evalueren van de geboden hulp op ondersteuningsniveau 2
Ondersteuningsniveau 3 (Doelgroep: de laagste 10% lezers in de groep)	
Constateren van hiaten in de leesontwikkeling van de leerling	Handreiking voor of ondersteuning bij het maken van foutenanalyse
Uitbreiding van de leertijd met 60 minuten met een specifieke interventie, afgestemd op de hiaten in de leesontwikkeling	Gerichte lees oefeningen die aansluiten bij de hiaten in de leesontwikkeling van de leerling met daarbij instructie voor de leerkracht of begeleider

1 Met handreikingen bedoelen we gerichte aanwijzingen en instructie voor de leerkracht